

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: LHis370 Bacheloroppgave i historie

Kandidatnummer: 9536

Veileder: Marie-Theres Fojuth

Tittel på bacheloroppgaven:
Pappapermisjon- en nøkkel til likestilling?

Antall ord: 7271

Antall vedlegg/annet:

Stavanger, 16/05/2022
dato/år

Innholdsfortegnelse

Introduksjon

Kapittel 1: Barndomshistorie – Fra human becomings til senteret i familien.....	s. 1
Kapittel 2: Farskapets historie – Fra en fraværende far til nærværende far.....	s. 6
Kapittel 3: Bra for pappa – Far er en omsorgsperson og sjef i eget hjem.....	s. 9
Kapittel 4: Bra for mamma – Både yrkeskvinne og fulltidsmamma.....	s. 12
Kapittel 5: Hva med barnet?	s. 15
Sluttord.....	s. 17
Oppsummering.....	s. 18
Konklusjon.....	s. 19
Litteraturliste.....	s. 21

Pappapermisjon- en nøkkel til likestilling?

Introduksjon

Pappapermisjon og den tredelte foreldrepermisjonen er et opphetet tema som beveger mange småbarnsfamilier. Argumentene om hvorvidt pappapermisjon og den tredelte foreldrepermisjonen har fungert i praksis har vært flersidet. Et argument som har bemerket seg er hvordan pappapermisjon har blitt fremstilt som en nøkkel til likestilling mellom far og mor. Media, forskere, politikere, historikere og samfunnsdebattanter omtaler pappapermisjon som viktig for å utvikle et likestilt samfunn. I oppgaven vil jeg se på hvordan pappapermisjon har blitt fremstilt som en nøkkel til likestilling i Norge ifra 1993 og fram til nå.

Problemstillingen har blitt avgrenset til at det kun vil gjelde Norge av den grunn at Norge var en av tre land som ble ansett som en av landene med mest familievennlig politikk.¹ I tillegg vil oppgaven primært omhandle perioden fra 1990-tallet og fram til nå. Grunnen til at det har blitt avgrenset til Norge på 90-tallet og fram til nå er fordi at det har skjedd omfattende endringer i familiestrukturen det siste århundre, men spesielt under 90-tallet da fedrekvoten ble innført. I 1993 ble fedrekvoten innført, som ville si at far hadde krav på fire ukers lønnet permisjon. Før dette kunne far være to uker med mor og barn i forbindelse med fødselen. Derimot har fedrekvotens bruk i den tredelte foreldrepermisjonsordningen som ble innført i 2018 skapt mye debatt om hvor mye far skal ha av permisjon. Dette var starten på noe politikerne mente var i riktig retning i henhold til likestilling. Det er viktig å se sammenhengen mellom hvordan samfunnet oppfatter oppvekst og familieliv for å forstå bedre hvorfor det er mange omstridte meninger om tredelingen og kompleksiteten med å komme med en løsning som dekker alle behov.

Det har skjedd kraftige endringer til morens, farens og barnets rolle i samfunnet. Oppvekst ble mer institusjonalisert i etterkrigstiden hvor barnet begynte i barnehage. Institusjonaliseringen bygde opp mulighetene for at både mor og far kunne jobbe mer, noe som ble sterkt oppfordret av regjeringen i etterkrigstiden. Det ble flere utdanningsaktive kvinner utover 1970-tallet og allerede i 1980-tallet var den største andelen av de som studerte på universitetet kvinner.² Når

¹ sdworx, «Pappaperm i Norge sammenlignet med andre land»

² Benum, Edgeir, «Kvinnerevolusjon I utdanning og arbeid.» Norgeshistorie.no. 25.11.2015.

<https://www.norgeshistorie.no/oljealder-og-overflod/1930-kvinnerevolusjon-i-utdanning-og-arbeid.html>

det gjaldt far var det et rop om at far skulle få ta mer del i familien. Forskere begynte allerede på midten av 1900-tallet å kritisere farsfraværet samt betydningen av at far burde delta mer i samvær med barna.³ Fedrekvoten virket ifølge politikerne et steg i riktig retning til å møte kritikken om farsfraværet, men også i en enda større kontekst hvor ifølge dem det hadde å si for kvinnens rolle i samfunnet.

Jeg vil først gå igjennom historiefeltet barndomshistorie, fordi debatten rundt pappaperm omhandler hvordan samfunnet ser på barndom, oppvekst og familie. Her vil jeg blant annet trekke inn boken *Barndommens historie* av Philippe Ariès som beskriver hvordan familiestrukturen og barndomssynet ble fremstilt fra 1100-tallet og fram til 1700-tallet. Ariès historiserer vår egen tid ved å bevisstgjøre vårt syn på barn ikke er iboende i å være menneske, men at det er en del av vår kultur og endrer seg både fra samfunn til samfunn, og gjennom tidene. I tillegg til Ariès vil jeg trekke inn boken *Barndomshistorie* av Ellen Schrumpf. Schrumpf gjennomgår barndomshistorie med et fokus på hvordan barna gikk fra å være omtalt som *human becomings*⁴ til sentrert i samfunnet og familien.⁵ Schrumpfs tilnærming av emnet er gjenkjennelig i det norske samfunnets utvikling når det gjelder barn- og familieliv. Bakgrunnen til hvorfor jeg tar i bruk Ariès sin forskning og Schrumpf er for å vise hvordan barndom og oppvekst er i en kontinuerlig endring i tråd med samfunnets oppfatning av barndom og oppvekst.

Neste kapittel vil omhandle farskapets historie og hvordan farsrollen har endret seg i det siste århundre. Her vil jeg ta utgangspunkt i Jørgen Lorentzen sin bok *Fra farskapets historie i Norge* hvor han forteller hvordan farsrollen var fra 1850 til 2012. Jeg vil ta i bruk denne boken fordi den har en oversiktlig innføring i farskapets historie i Norge. Meningen med kapittel en og kapittel to er for å sette problemstillingen i en historisk kontekst.

I kapitelet som omhandler hvordan pappapermisjon blir fremstilt i debatten for fars beste vil jeg ta i bruk politikerens Audun Lysbakken sin bok *Frihet, likhet og farskap* hvor han formidler sin sak om hvor viktig pappapermisjonen er for både mor og far, men spesielt for farens beste da han har skrevet boken utfra egne erfaringer og formeninger. Jeg kommer til å ta i bruk Lysbakken som et utgangspunkt i dette kapittelet, siden hans argumenter har vært

³ Jørgen Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge 1850-2012* (Oslo: Universitetsforlaget, 2012), 95.

⁴ Ellen Schrumpf, *Barndomshistorie* (Oslo: Samlaget, 2007), 77.

⁵ Schrumpf, *Barndomshistorie*, 93.

gjeldende i debatten. Videre kommer jeg til å ta i bruk noen avisartikler og debattinnlegg som omtaler den tredelte foreldrepermisjonen utfra deres synspunkt og eventuelle ekspertiser. I tillegg vil jeg bruke boken *Menn og omsorg- i familie og profesjon* av Åse Bratterud, Kari Emilsen og Ole Fredrik Lillemyr, hvor de har fokusert på kjønnsrollene og at far ifølge dem er en omsorgsperson på lik linje med mor.

I kapittel fire som omhandler mor vil det fortsette litt videre på Lysbakkens formeninger, men hvor mor er i fokus. Videre vil jeg vise til Kari Løvendahl Mogstad, som er fastlege og gründer, hvor hun i tillegg blogger om forskjellige temaer som omhandler sexliv, svangerskap og kvinners helse. Her vil jeg ta i bruk et blogginnlegg der hun stiller seg kritisk til bruken av fedrekvoten. I tillegg vil jeg ta i bruk en debatt fra NRK som omhandlet tredelingen av foreldrepermisjonen hvor det var en god blanding av politikere, samfunnsdebattanter og psykologer.

I siste kapittelet vil fokuset være på barnet og hvor stor plass, barnet har i debatten, eller ikke. Her vil det blant annet være noen avisinnlegg som omhandler amming og amme-fri og hvorvidt dette ser ut for enkelte, I tillegg vil dette kapittelet spille videre på debatten ifra NRK og hva de forskjellige aktørene hadde å si om barnet, samt en kronikk som en av psykologene som deltok under debatten var medforfatter i. I tillegg til disse kildene vil jeg ta i bruk ett debattinnlegg skrevet av to ansatte i forskningsavdelingen i SSB, Ingrid Huitfeldt og Martin Andresen og stipendiat i filosofi hos Universitetet i Oslo, Aksel Braanen Sterri, som omhandlet foreldrepermisjonen og hva som kan forventes utfra kildene de har tatt i bruk. Til slutt vil det være et kort sluttord som drar fram eventuelle funn som kan være viktig å bemerke, før oppsummering og konklusjon og eventuelt hva som kan tas med i videre forskning.

Kapittel 1: Barndomshistorie – Fra *human becomings* til senteret i familien

Først og fremst bør en gå igjennom hvor mye som har endret seg når det gjelder samfunnets oppfatning av barndom og oppvekst i det siste århundre. Dette er for å kontekstualisere problemstillingen innenfor historiefeltet som omhandlet barndom. Det har skjedd store endringer i hvordan barnet har gått fra å bli ansett som en tilstand, eller *human becomings*,⁶ til familiens senter og samfunnets framtidige håp. Hvordan har vi beveget oss ifra denne tilnærmingen av hva barndommen var, til det som blir ansett som den lykkelige moderne familien?

Noe som har vært viktig å ta i betraktning har vært hvordan omsorg, oppvekst og nærhet ble praktisert og hva samfunnet anså som riktig å gjøre når det gjaldt barnet. Historiker Phillippe Ariès nevner i boken *Barndommens historie* hvordan en rekke malerier ifra 1100-tallet og 1200-tallet fremstilte barna som miniatyrversjoner av voksne menn.⁷ I litteraturen blir barna fremstilt som vidunderbarn med kjempenes tapperhet og fysisk styrke. Ariès observasjoner av kunsten og litteraturen fra disse tidsepokene danne et bilde på hvordan barndommen var noe ukjent og fjernt. Likevel ble ikke barna neglisjert, eller feid unna.⁸

En italiener fra 1400-tallet var svært uenig i måten barna i England ble behandlet av sine foreldre. Han skrev om sine observasjoner da han var i England hvordan foreldre sendte barna sine vekk til andre husholdninger når barna var mellom syv og ni år gamle. Dette var for at barna skulle lære tidlig hva som var gode manerer.⁹ Italieneren var totalt uenig i denne behandlingen og opplevde skikken grusom. Her var det tydelig at det var ulike syn og ulik behandling av barn på tvers av kulturer og at det fantes flere perspektiver på hva som var en god oppvekst og oppdragelse. Dette tyder på at det ikke er noe nytt at det diskuteres både innad i familien og i samfunnet hva som blir ansett som riktig og ikke når det gjelder barnets oppvekst og oppdragelse.

⁶ Schrumpf, *Barndomshistorie*, 77.

⁷ Phillippe Ariès, *Barndommens historie*. Oversatt av Kjell Olaf Jensen; innledning av Ståle Dyrvik, (Oslo: Gyldendal, 1980), 57.

⁸ Ariès, *Barndommens historie*, 153.

⁹ Ariès, *Barndommens historie*, 217.

Flere andre historikere bygger videre på Ariès analyse og observasjoner. En av de var den norske historikeren Ellen Schrupf som skrev i *Barndomshistorie* hvordan foreldrene nærmest var likegyldige til barna, og at de var kun i en tilstand før de ble ansett som et menneske. Barna var mer til stede når de var underholdning, eller når de voksne ville kjæle med dem, men foreldrene knyttet seg ikke til barna.¹⁰

Inn mot dagens familiekultur skjedde det et skifte hvor barna ble det emosjonelle senteret i familien.¹¹ Barna fikk mer oppmerksomhet og ble ansett i større grad som et selvtenkende menneske. En annen endring som skjedde som påvirket familielivet var når en mann og en kvinne giftet seg utfra kjærlighet og ikke at ekteskapet var arrangert av grunner som kunne omhandle økonomiske interesser. Videre nevner Schrupf historikeren Edward Shorter sin påstand hvor han mente at en del av barnedødeligheten skyldtes mødrene som var tynget av hardt arbeid, noe som førte til at de ikke tok seg av barna.¹² Fokus på økonomi var hovedårsaken til at en giftet seg; økonomisk interesse overgikk romantisk interesse.¹³ Betydelige samfunnsendringer som industrialisering og kapitalisme førte til at ekteskap ikke lenger ble primært drevet av økonomiske grunner. Det ble lettere for foreldrene å knytte emosjonelle bånd med barna når foreldrene også hadde samme forutsetning seg imellom.

Vandringen ifra at barna var fremmede og satt til side, til at familien fikk mer tid til hverandre dannet den familiestrukturen som har blitt normalen i Norge i dag. Foreldrerollene har endret seg i henhold til samfunnsendringene. I industrialiseringen var fars rolle i familien å jobbe for å forsørge. I husmors-epoken på 1900-tallet begynte mors arbeid i hjemmet å bli mer betydningsfullt, imens menn var mindre synlig og til stede i hjemmet under denne perioden.¹⁴ Her begynte ropet etter far å tre inn. Ett uttrykk som ofte har blitt brukt som har omhandlet farsfraværet har vært at far var for familien og ikke i familien.¹⁵ I etterkrigstiden begynte ropet å bli en handling hvor far skulle ta mer del i familien og huslig arbeid. I neste del vil jeg gå inn på hvordan historien om farskap har endret seg.

¹⁰ Schrupf, *Barndomshistorie*, 15.

¹¹ Ibid.

¹² Ibid.

¹³ Schrupf, *Barndomshistorie*, 25.

¹⁴ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 109.

¹⁵ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 79.

Kapittel 2: Farskapets historie – Fra en fraværende far til nærværende far

Farens tilstedeværelse og barnet som sentrum har i noen grad hatt en sammenheng med holdninger til farens rolle og barnets rolle i samfunnet og i familien. Det moderne familiesystemet som eksisterer i dag, har endret seg drastisk for far og hans rolle i familien.¹⁶ Noe som ble nevnt i forrige kapittel var hvordan ekteskapet påvirket familiestrukturen hvor det ble gjort et opprør mot den patriarkalske familiemodellen.¹⁷ Lorentzen snakket om en artikkel fra 1955 om at den autoritære familieformen har blitt tilintetgjort.¹⁸ Videre omhandlet artikkelen om hvilket press den moderne familien har stått i og presset de har vært i om å opprettholde familieidyllen. kvinnen skal ut i arbeidslivet, barna skal tidlig ut i barnehage og skole, i tillegg skal far være mer hjemme; både for barnas skyld, men også for å kunne bidra mer hjemme.

Roller som far og hans rolle i familien har til stadighet vært i endring. Hvordan var farskapet før i tiden? Lorentzen har delt inn forskjellige farskapstrekk i tre tidsepoker. Farskapet mellom 1850 og 1927 var far mye fraværende og ansett som en autoritær skikkelse.¹⁹ Far brukte hjemmet mer som sitt hvilerom, siden han var mye fraværende grunnet lange dager i arbeid.²⁰ Lorentzen henviste Henrik Ibsens verk *Vildanden* som ifølge hans observasjoner dannet et bilde på hvordan farsrollen var i slutten av 1800-tallet. Under dramastykket møtte man Hjalmar som utover i stykket kolliderte med sin rolle som far og den maskuline rollen i datidens samfunn.²¹ Hjalmar hadde glemt å ta med seg en godbit til sin datter slik han hadde lovet. Her ser man Hjalmar og hans egosentriske natur. Samtidig var ikke dette en vane, siden Hedvig ble såret, noe som vil si at dette ikke skjedde ofte. Dette bekreftet relasjonen mellom far og datter var basert på omsorg og kjærlighet ovenfor datteren.²² Fremstillingen av far i Ibsens dramastykke tyder på at far i denne tidsepoken kunne ha en hvis tilknytning til barna sine, men i møte med samfunnets definisjon av maskulinitet og arbeidsmengde tydet det på at det var lite som var tilrettelagt for far å ta del i familien.

¹⁶ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 80.

¹⁷ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 81.

¹⁸ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 88.

¹⁹ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 49.

²⁰ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 40.

²¹ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 69.

²² Ibid.

Ifra 1927 til 1970 begynte bildet av far å bevege seg i en annen retning. Mellom 1920-1960 økte antall husmødre ifra 44% til 55% og ekteskapet stod høyt, allikevel var det lite å si om fars tilstedeværelse i hjemmet.²³ Definisjonen av hva en husmor var på tidlig 1900-tallet var at mor stod for arbeidet som omhandlet huset, barnet og familien.²⁴ «Gifte kvinners arbeidsfelt og meningsskapende aktivitet fortsetter å være i hjemmet, mens den for mennenes del gradvis forskyves fra hjemmet til offentligheten.»²⁵ Lorentzen henviste til barnepsykologen Åse Gruda Skard som var en av de mest radikale tenkerne når det gjaldt kvinnesaker på sin tid. Hun holdt en appell i 1953 om å inkludere far i familien. Foredraget ble senere publisert og betydelig debattert. Skard snakket om hva som burde reorganiseres hjemme. Hun mente at selve strukturen på at mannen var ansett som den utadvendte og kvinne den innadventt i familien måtte endres. «Begge spiller en rolle utenfor hjemmet og begge har ansvaret innenfor hjemmet.»²⁶ Skard oppfordret til ett opprør mot strukturen som var delt inn i kjønnsroller. I tillegg skilte hun seg ut ifra andre kvinnesaksforkjempere der fokuset ikke var kun kvinners rettigheter, men også hvor viktig at mannen var med i bildet for at det kunne forekomme endringer.

Det var ikke før i 1970-årene at mennene selv begynte å ta mer del i familien sammenlignet med tidligere da han var mindre til stede og ute i arbeid.²⁷ Steder og situasjoner der en kunne se tydelig økning i fars tilstedeværelse var under fødselen, men også de fødselsforberedende kursene.²⁸ Dette var noe majoriteten av fedrene ønsket å ta del i. I 1979 skrev psykolog Lisbeth Brudal boken *Å få barn*. Brudal hadde skrevet et eget kapittel om farsfølelsen og at det var viktig at far var til stede under fødselen siden dette resulterte i en økt farsfølelse.²⁹ Utfra disse observasjonene kan en se at far har blitt nevnt hyppigere i områder far ikke har blitt assosiert med tidligere.

Uttrykket farsfølelse har blitt diskutert om hvorvidt ordet er med på å danne et skille mellom hva som har blitt definert som en morsfølelse og farsfølelse. Et eksempel ifra Amerika på hvordan amerikanernes holdning til far som en omsorgsperson tydet på at det var uvanlig at

²³ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 85.

²⁴ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 79.

²⁵ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 109.

²⁶ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 95. (Åse Gruda Skard, *Kvinnesak tredje akt*. Kari Skjønsberg (red.) *Mannsamfunnet midt imot*. (Oslo: Gyldendal, 1974), 179.)

²⁷ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 83.

²⁸ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 115.

²⁹ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 120.

en far stod alene med omsorgen. Et intervju fra 1987 med amerikanske Kyle Pruett tydet på at det var uvanlig og vanskelig å forstå at en far kunne være alene hjemme med sitt eget barn. En dag han var hjemme alene med barnet sitt fikk han besøk av en politimann og en representant fra sosialomsorgen.³⁰ De hadde fått en bekymringsmelding ifra en nabo som observerte han alene med et barn i leiligheten. Han brukte utallig med tid og måtte i tillegg finne fram dokumenter som bekreftet at barnet var hans. Det var en utfordrende tanke at en far kunne ha hovedomsorgen for barna.

Det har ikke vært like ekstreme hendelser i Norge slik som i Amerika, men det har vært noen lignende holdninger blant det norske folk. En av de var vitenskapsjournalist i Klassekampen, Bjørn Vassnes, som i 2004 uttalte seg om hva han mente ville bli konsekvensene av lik fordeling av foreldrepermisjonen. Han mente at omsorg og barn var forbeholdt mødrene, og at en skjev fordeling i omsorgsutøvelsen ville føre til mer vold mot barn.³¹ Han mente at barneoppdragelse og omsorg krevde mye tålmodighet og støttet seg på psykologiske studier om at kvinner hadde høyere terskel for å ty til vold enn menn. Vassnes uttalelse tyder på at det eksisterte noen meninger som tvilte på fars omsorgsevne.

Fedrekvoten trådte i kraft i 1993 og ga norske fedre far muligheten til å ha fire ukers lønnet permisjon. Dette var starten på en ny tid for familielivet, arbeidslivet, men også en del endringer i lovverket. 1990-tallet bydde på en del politiske endringer, men i tillegg ble det publisert en del litteratur som var rettet mot far. Bøker med titler som *Det ble en gutt*, *Pappaboka*, *Stå på pappa*, *Pappa kan alt* og *Far på ferde* var noen bøker man kunne finne i bokhyllene fra 90-tallet, men enda flere utover tidlig 2000-tallet.³² Pappabøkene var blant annet skrevet av journalister, alminnelige menn, eller kjendiser i den grunn at de selv hadde blitt en far.³³ Bøkene snakket om hvordan det var å være far og hva det betydde å være far. I tillegg representerte bøkene en humoristisk far som i boken til Tande-pappa der mye av hans uttalelse ga et innblikk i at forfatteren hadde lite tro på menn til å være en omsorgsutøver; Omsorgsutøveren er primært mor ifølge Tande-Pappa.³⁴

³⁰ Lorentsen, *Fra farskapets historie i Norge*, 136f.

³¹ Vassnes, «Likestilling med kalkulator».

³² Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 121.

³³ Ibid.

³⁴ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 125.

Tanken om omsorg har lenge vært assosiert med kvinnen og har vært kjønnsdelt.³⁵ «Tradisjonelt er omsorg for barn i vår kultur nær forbundet med det å være kvinne.»³⁶ Kårleiv Vågslids analyse og studie av sammenhengene mellom pappabøkene og fedrenes utøvende praksis ga et klart skille om at fedrene «ser ikke på barnet som noe de på død og liv må bruke sin maskuline natur på, og forme, påvirke og oppdra.»³⁷ Utfra de fedrene Vågslid intervjuet hadde ingen av de behov for å fremheve sin omsorg som noe unikt enn omsorgen mødrene utgjør.

Videre i tekstanalysen vil fokuset skifte over fra barndom, oppvekst, omsorg, og farskap, til pappapermisjon og hvordan forskjellige aktører engasjerer seg rundt temaet pappapermisjon i henhold til likestilling. I de neste kapitlene vil teksten omfatte hvordan forskjellige aktører har fremstilt pappapermisjon som en nøkkel til likestilling både for far, for mor og for barnets beste.

Kapittel 3: Bra for pappa – Far er en omsorgsperson og sjef i eget hjem

SV-politiker Audun Lysbakken sin nåværende svigerfar skapte forvirring på det medisinske fakultetet på Blindern i 1977. Han hadde nylig blitt far og ønsket å være hjemme med sin første datter.³⁸ Instituttet hadde en ordning for kvinnelige studenter som fikk barn, men hadde ingen ordning for de mannlige studentene ved behov. Han kjempet for det han krevde og fikk gjennomslag for det. Lysbakkens svigerfar var av en ny generasjon fedre. Dette kan oppleves som fjernt for denne generasjonens foreldre å tenke at en måtte kjempe for noe som nå har blitt lovfestet og en selvfølgelighet. 1970-årene er preget av mange som har kjempet for dagens foreldregenerasjon.

Nå har fokuset vært mer hvorvidt den tredelte foreldrepermisjonen som økte fra 10 til 15 uker i 2018 var et steg i riktig retning. Debatten har blant annet omhandlet meninger om at permisjonsordningen ifølge forskjellige aktører kan være skadelig for kvinnene og barna deres og at det ikke gagnet mor å begynne for tidlig å arbeide. På den andre siden har debatten

³⁵ Åse Bratterud, Kari Emilsen, Ole Fredrik Lillemyr, *Menn og omsorg- i familie og profesjon* (Bergen: Fagbokforlaget, 2006), 23.

³⁶ Bratterud, Emilsen, Lillemyr, *Menn og Omsorg*, 11.

³⁷ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 132.

³⁸ Audun Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, (Oslo: Manifest, 2011), 17.

omhandlet den positive innvirkningen som gikk ut på at fedrekvoten la opp til at far tok mer ansvar hjemme, i tillegg til den positive innvirkningen på mors arbeidsliv.³⁹

Hva har far sagt selv om permisjonsordningen? Blogger Peter Kihlman oppsummerte kortfattet hvordan første dag med pappaperm var for han. Han fikk et møte med selg selv i døren der han tenkte at permisjonstiden ga rom for å senke skuldrene i syv uker, men det tok ikke lang tid før Kihlman innså hvor mye ansvar det var å være alene med barnet.⁴⁰

Vedtakene om hvor mye permisjon som blir fordelt mellom far og mor har blitt formet av hva likestillingspolitikken, barnepolitikken og familiepolitikken mente var riktig for likestilling, barna og familien. Mannsrolleutvalgets sluttrapport fra 1991 ga rom for at menn og kvinner var i utgangspunktet likeverdige omsorgsutøvere, men menn måtte ta noen store steg når det gjaldt sin egen omsorgsinnsats for å være på samme høyde med kvinnenes omsorgsutøvelse.⁴¹ Mannsrolleutvalget ga i tillegg grunnlaget for innføringen av fedrekvoten i 1992 som trådte inn året etter.

Fedre har fundamentalt vært til stede i ulik grad gjennom hele 1900-tallet.⁴² Omsorg har blitt tradisjonelt assosiert med omsorgsforholdet mellom mor og barn.⁴³ Far har hatt en annen status i familien når det gjaldt det å være en omsorgsperson. Ifølge Ann Kristin Larsen og Mette Vaagan Slåtten mener de at «våre oppfatninger om og forventninger til hva som er kvinnelig og mannlig, ligger i våre verdier og handlinger og utgjør normer for hva som er akseptabel adferd for jenter og gutter- kvinner og menn. Disse oppfatninger og forventninger er en del av vår kultur og endrer seg hele tiden.»⁴⁴

SV-politiker Audun Lysbakken mente at fedrekvoten burde anses som en suksess inn mot likestilling. Fedrekvoten sikret en betydelig minimumsrettighet hos fedrene til å ha mer samvær med barna i småbarnsfasen.⁴⁵ Samtidig mente han at fedrekvoten har bidratt til en gradvis endring i oppfatningene av farsrollen i familien og fars rolle i samfunnet og

³⁹ Andresen, Huitfeldt, Sterri, «Hva kan vi forvente av en tredelt foreldrepermisjon?»

⁴⁰ Kihlman, «Første dag i pappaperm!»

⁴¹ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 137.

⁴² Ibid.

⁴³ Bratterud, Emilsen, Lillemyr, *Menn og omsorg*, 14.

⁴⁴ Bratterud, Emilsen, Lillemyr, 21. (Ann Kristin Larsen, Mette Vaagan Slåtten, *En bok om oppvekst samfunnsfag for førskolelærere* (Bergen: Fagbokforlaget, 2002).

⁴⁵ Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, 20.

arbeidslivet. Lysbakken og SV-politiker Heikki Holmås ønsket et mannsoppgjør hvor de mente at man trengte en ny mannsrolledebat i Norge.⁴⁶ De debatterte om et likestillingskrav på vegne av menn som innebar menns muligheter til å skape en ny mannsrolle der deres rett til å være en omsorgsperson skulle bli ansett like selvfølgelig som kvinner i en omsorgsrolle. Kronikken ga grunnlag for kampanjen pappaperm.no Som gikk ut på å få menn til å skrive under et opprør som støttet kravet om mer pappapermisjon samtidig at de undertegnede lovet at de skulle bruke retten hvis de fikk den.⁴⁷

I tillegg til at fedrekvoten var forbeholdt for at far skulle utøve sin rolle som en omsorgsperson ble fedrekvoten også ansett som viktig for å danne et likestilt hjem, hvor ifølge Lysbakken ville nærmest tvinge far til å tre ut av assistentrollen i sitt eget hjem. Lysbakken var forbauset over hvor tradisjonelle norske familier var. Kvinnen tok mest hånd om hjemmet, spesielt etter at paret har fått barn. «For mange familier legger pappapermisjonen grunnlag for mer likestilling også lenge etter at den er over. Det å ha ansvaret alene en tid er den mest effektive måten å komme ut av assistentrollen. Permisjonen bryter mønsteret som umerkelig legges i de fleste familier når et barn blir født - mor har hovedansvaret fordi det er hun som er der, hun som har oversikt og kontroll.»⁴⁸

En observasjon som Lorentzen påpekte i sin bok *Fra Farskapets historie* var hvordan st. melding nr. 70 ifra (1991-1992) *Likestillingspolitikk for 1990-åra*, hadde endret fokuset på at fedrekvoten var for å forbedre relasjonen mellom far og barn til at fokuset omhandlet at fedrekvoten var viktig innenfor likestillingspolitikken. Det virket som at farspolitikken stod først og fremst i en likestillingspolitisk sammenheng.⁴⁹ Lorentzen påpekte at denne tilnærmingen av fedrekvoten fremstilte fedrenes rett til et aktivt farskap ikke lengre omhandlet dem, men mer hvordan dette var med på å innvirke likestillingen forbeholdt mor.

Det ble tydelig når man leste Lysbakken sin uttalelse om hvordan fedrekvoten ble ansett som et gode for begge parter. «Pappapermisjonen er selvsagt bra for menn, som oppnår en anerkjennelse for vår rett og plikt til å yte omsorg. Men den er også et veldig viktig framskritt for kvinner. Den legger til rette for mer likestilling i arbeidslivet. Jo mer permisjon fedrene

⁴⁶ Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, 22.

⁴⁷ Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, 23.

⁴⁸ Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, 48.

⁴⁹ Lorentzen, *Fra farskapets historie i Norge*, 140.

tar, desto mindre grunn har arbeidsgivere til å velge bort unge kvinner når nye ansatte skal rekrutteres.»⁵⁰ Det virker som at denne politiske tilnærmingen av pappapermisjonen blir gjort mer for likestillingens navn, enn at det handlet om far mulighet til å bruke mer tid med sitt eget barn.

Etter å ha lest en rekke tekster som har omtalt pappapermisjonen hvor far har vært i fokus har jeg bemerket meg spesielt to funn. Det ene funnet har omhandlet hvor lite negativ uttalelse pappapermisjon har hatt når det har vært forbeholdt fars beste. Derimot var Lorentzen sin observasjon rundt st. Melding nr. 70 ifra 1991 til 1992 sitt innhold en bemerkelse som kritiserte retningen politikken som omhandler fedrekvoten beveger seg imot. I neste kapittel vil fokuset rettes mer mot hvordan fedrekvoten har blitt fremstilt for mors beste.

Kapittel 4: Bra for mamma - både yrkeskvinne og fulltidsmamma

I forrige kapittel var fokuset på far og hvordan forskjellige aktører uttalte seg om fedrekvoten. Av de kildene jeg analyserte var pappapermisjon i stor grad ansett som positivt for far i møte med familielivet og omsorgsfordelingen i hjemmet. Hvordan har pappapermisjon blitt fremstilt som en nøkkel til likestilling i henhold til mors fordel?

Lysbakken skrev i boken *Frihet, likhet, farskap* om hvor betydningsfullt han mente pappapermisjonen ville være for kvinner på lik linje med menn. Han mente at fedrekvoten la til rette for et likestilt arbeidsliv.⁵¹ Lysbakken mente at desto «mer permisjon fedrene tar, desto mindre grunn har arbeidsgivere til å velge bort unge kvinner når nye ansatte skal rekrutteres.»⁵² Han argumenterte for dette utsagnet ved blant annet å ta i bruk en kommentar av Per Valebrokk i E24s nettside at mange europeiske kvinner nærmest ble satt et ultimatum hvor de måtte velge mellom familieliv og yrke.⁵³ Lysbakken argumenterte for at fedrekvoten ville være med på å skape rom for at kvinner hadde samme muligheter som menn til å satse på egen karriere.

Ifølge Ingrid Huitfeldt, Martin Andresen og Aksel Braanen Sterri bak artikkelen *Hva kan vi forvente av en tredelt foreldrepermisjon*, virket det til at det var lite som indikerte på at

⁵⁰ Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, 48.

⁵¹ Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, 49.

⁵² Ibid.

⁵³ Lysbakken, *Frihet, likhet, farskap*, 40.

foreldrepermisjonen har hatt en stor innvirkning på kvinners tilknytning til arbeidslivet.⁵⁴ Ifølge de har tidligere økninger av både mammaperm og pappaperm hatt liten betydning for foreldrenes yrkeskarriere.⁵⁵ I tillegg argumenterte de for at det var noe usikkert om hvorvidt foreldrepermisjonsfordelingen hadde noe innvirkning på arbeidsfordeling i hjemmet. Det skal sies at da pappapermisjonen ble innført, førte det til at far ble mer ansvarsbevisst i eget hjem.⁵⁶ Til tross for dette virket det som at det ikke skjedde noen ytterligere endringer da fedrekvoten økte fra seks uker til ti uker.

Fremstillingen for morens beste har ifølge Huitfeldt, Andresen og Sterri vært forankret i et ideal som ikke har stemt overens med realiteten. Det virker slik at tilnærmingen av hva fedrekvoten kan få bety i familiens liv, men også for morens del nærmest har lent seg på et ideal som var i teorien uttenkt til å være en nøkkel til likestilling blant småbarnsforeldre, men dette var ikke nødvendigvis rotfestet i forskning. Utfra det som har blitt lest så langt har mor nærmest blitt satt til side, og for å ikke snakke om hvor lite barnet har vært hovedtemaet i debatten. I skiftet mellom far i fokus til mor i fokus har det skjedd et skifte i retorikken, omtalen og emosjonene bak. Når det var snakk om far var det lite som tydet på at dette var ansett som en dårlig ordning. Derimot når en bevegde seg over til mor i fokus virket omtalen omstridt og det var varierende meninger som ikke virket enig i hva en del la fram som en fordel for mor i møte med fedrekvoten.

Fastlege og gründer, Kari Løvendahl Mogstad var en av de som var sterkt uenig med fordelingen av den tredelte foreldrepermisjonen. Hun skrev blant annet om sin frustrasjon som omhandlet hvordan hun opplevde at far var mer i fokus enn moren som hadde båret fram og født barnet.⁵⁷ Moren og barnet ble nærmest feid bort, for alt skulle bli gjort i likestillingens navn og for å fremme fedrenes tilstedeværelse tidligst mulig i småbarnsfasen. Videre trakk hun fram forskning som konstaterte at det eksisterte spesielle bånd mellom mor og barn, i tillegg til at gravide kvinners hjerne endret seg under svangerskapet.⁵⁸ Mogstad nevnte i tillegg forskerne Kari Stefansen og Gunhild R. Farstad sine uttalelser om at det fantes flere veier til likestilling i familiene enn det ensidige fokuset på at fedrekvoten ville øke tilknytningsevnen og mulighet hos far i småbarnsfasen. Mogstad var enig med Stefansen og

⁵⁴ Andresen, Huitfeldt, Sterri, «Hva kan vi forvente av en tredelt foreldrepermisjon?»

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Mogstad, «Pappapermisjon for enhver pris.»

⁵⁸ Ibid.

Farstad siden det var utført lite forskning under dette feltet. I tillegg var hun tydelig på at politikken som omhandlet pappapermisjon var ifølge hun mer ideologisk forankret enn forskningsbasert. Hun poengterte til slutt at hun var tilhenger av fedrekvoten, men var imot dagens ordning, for systemet virket til å ha mistillit til at familier kunne finne sine måter å leve på.

En debatt som ble vist på NRK 26. april 2022 samlet en del forskjellige aktører med sine formeninger om fedrekvoten og den tredelte foreldrepermisjonsordningen.⁵⁹ Blant deltakerne som stod fram i debatten var det blant annet politiker Sylvi Listhaug som representant for framskrittspartiet, Åse Kristin Ask Bakke som representant for arbeiderpartiet, Olaug Bollestad som representant for Kristelig folkeparti, og Ane Breivik som representant for unge venstre. Blant politikerne var det samfunnsdebattanter som representerte ulike sider av hva de mente i tillegg til to psykologer der den ene hadde skrevet en kronikk under navnet *Barnets beste*. Det virket til at måten psykologene fremstilte det faglige var vanskelig å skille mellom faglig og politisk, både ovenfor hverandre, men også for Fredrik Solvang, som ledet debatten. Samtidig virket både psykologene og politikerne følelsesmessig engasjert, siden majoriteten dro fram eksempler ifra egen permisjonstid. Det virket til at selv de som stod frem og snakket saklig om temaet hadde en hvis personlig tilknytning til saken.

Noe som ble tatt opp flere ganger under debatten var hvorvidt hvor mye likestillingspolitikken burde få lov til å påvirke permisjonsordningen. Sylvi Listhaug (FRP) mente at ordningen ville gi mindre rom for likestilling siden mange kvinner ifølge statistikk fra NAV tok ut ulønnet permisjon, noe som medførte til at moren mistet rettigheter som sykepenger.⁶⁰ Ane Breivik (Unge Venstre) ville foreslå en likedeling av permisjonsordningen som ville gi rom for at arbeidsgivere vil anse mødre som like attraktive på arbeidsmarkedet som fedre. Samfunnsdebattant Oda Weider-Krog var uenig i at dette var en likestillingsdebatt. Ifølge hun burde debatten omhandle barns og kvinners helse, og at likestilling og arbeid ikke skulle ha noe å si om kvinners permisjonsrett.

En av psykologene under debatten, Gro Vatne Brean, var en av ti psykologer som var med på å skrive en kronikk som en respons til at psykologforeningen trakk tilbake sin støtte som omhandlet tredelingen. «Det å verne om mor og barn har blitt et tabu, i likestillingens navn.

⁵⁹ TV.NRK.no, «Debatten- Får far for mye tid med barnet?»

⁶⁰ NAV.no. «Foreldrepenge: Flere mødre tar ulønnet permisjon.»

Den rigide tredelingen av foreldrepermisjonen må endres.»⁶¹ Til tross for kronikken sitt navn, *Barnets beste*, handlet det like mye om barnet som om moren og hvordan psykologene bak kronikken mente at ordningen ikke tok hensyn til morens helse og den tilknytningen moren og barnet hadde.

Etter å ha lest tekster som har omtalt pappapermisjon hvor mor har vært i fokus har det skjedd et betydelig skifte. Summen av argumentene som har blitt nevnt har omhandlet mer hvordan likestillingen hadde kommet foran kvinners og barns helse. I tillegg virket det til at motstanderne av tredelingen formidlet at det ifølge dem eksisterte andre løsninger. På den andre siden var mange av de som var imot ordningen av fedrekvoten enig i at fedrekvoten burde forbli.

Kapittel 5: Hva med barnet?

Bakgrunnen for valget av kapittelnavnet *hva med barnet* står i sammenheng med en del funn som har blitt foretatt under analyseringen av kildene som ble brukt under kapitlene om far og mor. Debatten har fremstilt mange meninger som har fokusert på den tredelte foreldrepermisjonsordningen som har hatt far og mor i fokus. Det synes til at mor og far sitt beste har overgått barnets beste, samtidig har det ikke vært uforståelig at det har vært utfordrende når det har vært snakk om et spedbarn da det ikke kan kommunisere fram sin egen mening. Fremstillingen av barnet har virket til å ha en dobbelthet hvor barnet har blitt familiens sentrum, samtidig har det vært interessant å se hvor lite sentralt barnet har vært i debatten. Det skal sies at barnet har blitt omtalt som en viktig del av debatten, derimot har det blitt vinklet over på hva som har ganget mor og far best da det er de som må forholde seg til ordningen. Argumentene som har blitt brukt om fedrekvoten der mor har vært i fokus har vært gjennomgående med mor og barnet som ett. Hvordan har foreldrepermisjonen for barnets del blitt fremstilt?

Når det kommer til hvordan pappapermisjon har blitt fremstilt som en nøkkel til likestilling i henhold til barnets beste har det omhandlet en del om fars tilstedeværelse.

Samfunnsdebattanten Pål Øyvind Toft Larsson stod fram for at fedrekvoten var viktig for å ha

⁶¹Brean, Engelién, Gerhardsen, Henriksen, Hundstad, Lindstad, Lund-Høie, Nordeide, Stevens, Tryti. «*Barnets beste?*»

mest mulig tid med barnet og at far og barn ville få en mulighet til å knytte bånd.⁶² Det var ifølge han viktig at far var på helt ifra starten av, slik at barnet ikke knyttet seg til mor mer enn far. Ifølge Ingrid Huitfeldt, Martin Andresen og Aksel Braanen Sterri nevnte i artikkelen *Hva kan vi forvente av en tredelt foreldrepermisjon* at det ikke var noe som tydet på at barna har lidd om de har tilbrakt mer tid med far enn med mor.⁶³

På den andre siden forteller psykologene bak tilnavnet ti psykologer bak kronikken *Barnets beste* at i den perioden da far tar over permisjonen befinner barnet seg i en sårbar periode i livet.⁶⁴ Når barnet er mellom seks til syv måneder gammel oppleves verden som et farligere sted siden barnet beveger seg og utforsker mer i denne fasen. Barnet søker ofte den personen de har nærest relasjon til da de søker trygghet. Det blir ifølge psykologene mor som oftest blir barnets trygghet, siden hun ammer i tillegg til at det pleier å være mor som tar første del av permisjonstiden.⁶⁵

Psykolog Charlotte Mjelde skriver en debatt i Bergens tidende at «Pappa og mamma er definitivt like viktige i barnets liv, men i mange tilfeller har vi ulike roller til ulike tider.»⁶⁶ Barnet som ble nevnt i debattinnlegget hadde en god relasjon med far, men det tok ikke lang tid før barnet skrek etter mor. Her trekker hun fram at barnet opererer med et tilknytningshierarki og har gjerne en foretrukket omsorgsperson, og denne personen blir som oftest mor, slik som også ble nevnt i kronikken ovenfor. Mer tid med far har blitt fremstilt som viktig for å videreutvikle relasjonen mellom far og barn. Derimot har det vært lite som har tydet på at dette er faglig begrunnet ifølge psykologene.

Amming har vært en av temaene som har kommet fram når det har vært snakk om barnets beste. Ifølge en del mødre har dette vært en utfordring mellom overgangen til når far skal ta over permisjonstiden. En artikkel fra 2021 av NRK hadde intervjuet Siri Ødegaard Fossum, som var klar til å begynne å jobbe igjen etter syv måneder med mammapermisjon. Det var bare et problem og det var at de ikke fikk barnet til å spise fast føde, eller ta flaske.⁶⁷

⁶² TV.NRK.no, «Debatten- Får far for mye tid med barnet?»

⁶³ Andresen, Huitfeldt, Sterri «Hva kan vi forvente av en tredelt foreldrepermisjon?»

⁶⁴ Brean, Engelen, Gerhardsen, Henriksen, Hundstad, Lindstad, Lund-Høie, Nordeide, Stevens, Tryti. «*Barnets beste?*»

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Mjelde, «Den gangen lillebror hylte høyere enn Satan».

⁶⁷ Holø, «Siri skulle tilbake på jobb da babyen var sju måneder. Det var bare ett problem».

Løsningen fra politikerne sin side har vært å innføre ammefri, men dette har ikke fungert for Siri da det tok mannen hennes 40 minutter å kjøre en vei til jobben hennes. En annen artikkel der igjen fra 2020 hadde intervjuet Gunn Vera Gundersen, som måtte slutte å amme tidligere grunnet at permisjonstiden hennes var over.⁶⁸ Gundersen kan ikke ta ulønnet permisjon siden de ikke har økonomisk mulighet til det. Gundersen var ikke enig i at politikerne kunne ta valget for familier som har forskjellig familie- og jobbsituasjoner. Her kunne man ha trukket inn mange artikler for å vise mengden av argumenter som har blitt brukt til at fedrekvoten går utover amming. På den andre siden skrev Huitfeldt, Andresen og Sterri at det har så langt vært «tvilsomt om amming i det hele tatt er nødvendig for barn i et rikt land som i Norge.»⁶⁹

Noe som ble tydelig når barnet ble satt i fokus var argumentene som ble brukt om barnet var individbasert. Med individbasert mener jeg at argumentene har ikke nødvendigvis vært basert på hva som har vært best for de fleste barn, men mer på hva som har gagnet barnet som ble omtalt i de forskjellige artiklene. Derimot kan dette tyde på at dette bygger videre på de argumentene som har formidlet et ønske om at familien kan bestemme selv. Argumentene som har omhandlet barnet synes til å ha blitt tilknyttet nærhet og amming. Det synes til at argumentene går litt om hverandre slik som man kunne se i forrige avsnitt om at amming ikke nødvendigvis var så viktig, men ifølge mødrene var det noe som skapte utfordringer i logistikken hjemme.

Sluttord

Igjennom oppgaven har det blitt gjennomgått en rekke argumenter som har omhandlet pappapermisjon. Det har vært mange forskjellige stemmer som har stått på sitt, på den andre siden virker det til at det er noen sider av debatten som kommer lite fram. Det virker til at minoriteter som familier med utenlandsk opprinnelse har vært underrepresentert i debatten om pappapermisjon og tredelingen. I tillegg til disse har debatten tilsynelatende omhandlet heterofile par og snakket lite om homofile parforhold. På den andre siden kan det synes til at debatten har vært mer relevant for heterofile par da ordningen har omhandlet mor og far.

Videre synes det til at debatten har nærmest blitt en dragkamp mellom mor og far. Under debatten som var på NRK virket det slik at Pål Øyvind Toft Larsson ikke kom helt til orde,

⁶⁸ Edvardsen, «Må slutte å amme på grunn av permisjonsregler».

⁶⁹ Andresen, Huitfeldt, Sterri, «Hva kan vi forvente av en tredelt foreldrepermisjon?»

samtidig som de andre deltakerne i debatten virket til å ta mye plass. Det synes til at mange av de som uttalte seg i debatten var sterkt knyttet til saken tross for deres faglige bakgrunn. I tillegg har forskningen som har blitt brukt for å argumentere for, eller mot vært litt diffuse. Utfra fremstillingen av forskning som har omhandlet mors psykiske helse har selv psykologene vært usikre på om forskningen har vært spesifikt rettet mot mors psykiske helse i permisjonstiden, eller om det har vært rettet mot barseltiden.

Oppsummering

Utfra Ariès sin forskning kunne en se tydelig at det var ulike syn og ulik behandling av barn på tvers av kulturer og at det fantes flere perspektiver på hva som var en god oppvekst og oppdragelse. Dette tydeliggjorde at det ikke var noe nytt at det ble diskutert både innad i familien og i samfunnet om hva som var riktig og ikke når det gjaldt barnets oppvekst og oppdragelse. Fars tilstedeværelse begynte å øke fra midten av 1900-tallet, og siden har fars tilstedeværelse vært essensielt i familien. I 1993 innførte Norge fedrekvoten som ga far muligheten til å ha fire ukers lønnet permisjon. Debatten rundt fedrekvoten har blant annet argumentert rundt fars omsorgsrolle og hvordan fedrekvoten legger opp til at far tar mer ansvar hjemme. I 2018 ble det innført en tredelt foreldrepermisjon hvor mor og far kunne ta ut en lik kvote, i tillegg til en kvote som kunne fordeles slik foreldrene selv ønsket. Fedrekvoten har blitt fremstilt som en betydelig minimumsrettighet hos fedrene til å ha mer samvær med barna i småbarnsfasen. I tillegg har fedrekvoten blitt fremstilt som en nøkkel til et likestilt hjem der begge foreldre står mer likt i forhold til arbeidsmarkedet og arbeidsfordeling hjemme.

Argumentene som ble brukt for å støtte opp fedrekvoten som gagnet mor har omhandlet likestilling i arbeid og arbeidsfordelingen mellom far og mor i hjemmet. Artikkelen som ble skrevet av Ingrid Huitfeldt og medforfattere argumenterte for at det var noe usikkert om foreldrepermisjonsfordelingen hadde noe innvirkning på arbeidsfordeling i hjemmet. Samfunnsdebattant Oda Weider-Krog stilte seg uenig i at dette var en likestillingsdebatt. Hun mente at debatten burde omhandle mer barns og kvinners helse, og at likestilling og arbeid skulle ikke ha noe å si om kvinners permisjonsrett. Argumentene som blir brukt i henhold til mor og far har gått en del om hverandre. I tillegg har fokuset på hva som har vært viktig ifølge de forskjellige samfunnsdebattantene endret seg fra likestilling til kvinners og barns helse. Derimot virket det slik at majoriteten var enig i at fedrekvoten bør forbli.

Argumentene som har blitt brukt om hva som gagnar barnet har omhandlet relasjonen mellom far og barn, i tillegg til overgangen fra at mor er hjemme til at far er hjemme kan være en utfordring i forhold til amming og barnets søken etter trygghet. Far og mor blir omtalt som like viktig i barnets liv, men rollene kan utspille seg forskjellig. Når det gjaldt amming ble det snakk om hvorvidt amming har vært en nødvendighet i et rikt land som Norge, imens andre der igjen har amming vært en faktor som har ført til at gjeldende mødre har tatt ulønnet permisjon, eller møtt på andre utfordringer i overgangsfasen fra mor til far sin permisjon.

Til slutt ble det bemerket noen funn som omhandlet minoriteter med utenlandsk bakgrunn og hvor lite representert de var i debatten. I tillegg til disse var homofile parforhold lite representert, samtidig som at debatten har vært mest relevant for heterofile par da ordningen har omhandlet mor og far.

Konklusjon

Det har vært tydelig at familiepolitikk og likestillingspolitikk har beveget seg hos mange siden barnet anses som familiens sentrum. Oppfatningen av familieliv og oppvekst har påvirket avgjørelsene og hvilke spørsmål som blir ansett som viktig å stille hva som har dreid seg om fedrekvoten. Dette viser til det Ariès og Schrupf sin forskning rundt barndom og oppvekst samhandler med samfunnets oppfatning av barndom og oppvekst. Fedrekvoten og tredelingen av foreldrepermisjonen har vært et tema som har vekket oppsikt, spesielt hvis en skal se på hvordan forskjellige politiske områder har sine ideer på hva som er best for barnet og foreldrene. Tross uenighetene om fremstillingen og bruken av fedrekvoten kan en konkludere med at majoriteten er enig i at fedrekvoten er viktig og burde forbli. Samtidig bør en ikke undergrave at majoriteten virker til å være uenig med fremstillingen av fedrekvoten som en løsning på likestilling mellom menn og kvinner i hjemmet og i arbeidsmarkedet. Huitfeldt, Andresen og Sterri sin artikkel om hva en kan forvente av den tredelte foreldrepermisjonen understreker at mange av argumentene som blir brukt om fedrekvoten og likestilling virker til å være rotfestet i ett ideal framfor faktabasert forskning.

Det at psykologene under debatten på NRK virket usikre på om forskningen de brukte om at en av tre kvinner sliter med psykisk helse var siktet til kvinner under barseltiden, eller permisjonstiden, understreker at det kan være en del misinformasjon som har blitt gitt under

denne debatten. Argumentene som har omhandlet likestilling i arbeidsmarkedet har hatt samme utfordring. Det har ifølge Huitfeldt vært lite forskning som har indikert på at foreldrepermisjonen har hatt stor innvirkning på kvinners tilknytning til arbeidslivet. Etter at jeg har analysert en del tekster og forskjellige uttalelser om hvordan fedrekvoten har blitt fremstilt som en nøkkel til likestilling, kan en konstatere at debatten er en følelsesladet debatt, som har utfordret politikerne til å vedta permisjonsordninger som passer familier flest. Slik fremstillingen av fedrekvoten ser ut i dag virker argumentene for at fedrekvoten er et steg i riktig retning til likestilling som en diffus fremstilling. Forskningen som har blitt brukt for å støtte sine for og mot argumenter har til tider vært upresise; slik som psykologene i debatten på NRK var usikre på hvorvidt forskningen omhandlet mors psykiske helse i permisjonstiden.

En oppfordring til videre forskning vil blant annet omhandle forskning rettet mot mors psykiske helse rettet mot permisjonstiden til mor. I tillegg bør det utføres grundig forskning som viser til om arbeidsmarkedet har blitt mer likestilt i samspill med tredelingen. Om man hadde hatt tydeligere forskning som fokuserte på hvorvidt sammenhengen mellom pappapermisjon, og hvorvidt dette påvirket kvinner sitt møte med arbeidsmarkedet, ville dette antageligvis skapt et tydeligere skille mellom ideal og faktabasert forskning. Kvalitativ forskning kan være med på å danne faglige begrunnelser som kan medvirke til at fremstillingen om hvorvidt pappapermisjon kan bli fremstilt som en nøkkel til likestilling er et idealistisk, eller en faktabasert påstand.

Litteraturliste

Primærkilder

Andresen, Martin, Huitfeldt, Ingrid, Sterri, Aksel Braanen, «Hva kan vi forvente av en tredelt foreldrepermisjon?» *Aftenposten.no*. 2019-12.02.

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/P3bxbp/hva-kan-vi-forvente-av-en-tredelt-foreldrepermisjon-ingrid-huitfeld>

Benum, Edgeir, «Kvinnerevolusjon I utdanning og arbeid.» *Norgeshistorie.no*. 2015-25.11.
<https://www.norgeshistorie.no/oljealder-og-overflod/1930-kvinnerevolusjon-i-utdanning-og-arbeid.html>

Bratterud, Åse, Emilsen, Kari, Lillemyr, Ole Fredrik. *Menn og Omsorg- I familie og profesjon*. Bergen: Fagbokforlaget, 2006.

Brean, Gro Vatne, Engelién, Arnt Ove, Gerhardsen, Elisabeth, Henriksen, Melinda E., Hundstad, Erlend, Lindstad, Tobias Gustum, Lund-Høie, Susanne, Nordeide, Julia Jin, Stevens, May Lene, Tryti, Einar Aagaard. «Barnets beste?» *nrk.no*. 2022-22.04.
https://www.nrk.no/ytring/barnets-beste_-1.15938622?fbclid=IwAR0XKPWRvr0UUh-41-guxrAaARdKe4CfzyUXBGx4Xv_Nvxq-MDhShWt_ukk

Edvardsen, Ingvild, «Må slutte å amme på grunn av permisjonsregler.» *nrk.no*. 2020-07.03.
<https://www.nrk.no/norge/ma-slutte-a-amme-pa-grunn-av-permisjonsregler-1.14931874>

Holø, Ragnhild Moen, «Siri skulle tilbake på jobb da babyen var sju måneder. Det var bare ett problem.» *nrk.no*. 2021-14.04.
<https://www.nrk.no/innlandet/tredelt-foreldrepermisjon-skaper-fortsatt-brak.-na-onsker-flere-partier-en-endring.-mdg-vil-utvide.-1.15446725>

Kihlman, Peter, Første Dag i Pappaperm. *Pappahjerte.blogg.no*, 2013-25.03.
https://pappahjerte.blogg.no/1381393019_frste_dag_i_pappaperm.html

Lysbakken, Audun. *Frihet, likhet, farskap*. Oslo: Manifest, 2011.

Mjelde, Charlotte «Den gangen lillebror hylte høyere enn Satan.» *Bergens tidende*. 2022-10.05. <https://www.bt.no/btmeninger/debatt/i/qW4eGO/den-gangen-lillebror-hylte-hoeyere-enn-satan>

Mogstad, Kari Løvendahl. "Pappaperm for enhver pris?" Dr. Karis legeblogg. 2018-23.10. Hentet: 2022-10.04. <https://www.babyverden.no/blogg/dr-karis-legeblogg/pappapermisjon-for-ehver-pris/>

NAV.no. «Foreldrepenger: Flere mødre tar ulønnet permisjon.» 2019-20.01. <https://www.nav.no/nav-og-samfunn/statistikk/familie-statistikk/nyheter/foreldrepenger-flere-tar-ulonnet-permisjon>

sdworx, «Pappaperm i Norge sammenlignet med andre land.» (u.å.) <https://sdworx.no/hr/hvilke-rettigheter-har-du-som-nybakt-pappa-i-norge-sammenlignet-med-andre-land/>

TV.NRK.no, «Debatten- Får far for mye tid med barnet?» 2022-26.05. <https://tv.nrk.no/serie/debatten/202204/NNFA51042622/avspiller>

Vassnes, Bjørn, «Likestilling med kalkulator.» *dagbladet.no*. 2004-12.12. <https://www.dagbladet.no/kultur/likestilling-med-kalkulator/66018149>

Sekundærkilder

Ariès, Philippe. *Barndommens historie*. Oversatt av Kjell Olaf Jensen; innledning av Ståle Dyrvik Oslo: Gyldendal, 1980.

Lorentzen, Jørgen. *Fra farskapets historie i Norge 1850-2012*. Oslo: Universitetsforlaget, 2012.

Schrumpf, Ellen. *Barndomshistorie*. Oslo: Samlaget, 2007.